

BÁO CÁO

Công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa

Kính gửi: Vụ Văn hóa dân tộc

Thực hiện theo đề nghị của Vụ Văn hóa dân tộc tại Văn bản số 2155/BVHTTDL-VHDT ngày 21/6/2022 về việc báo cáo công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học của các dân tộc thiểu số, Sở Văn hóa và Thể thao tỉnh Khánh Hòa báo cáo theo chức năng nhiệm vụ như sau:

I. KHÁI QUÁT CHUNG

Trong những năm qua, công tác dân tộc luôn được Đảng và Nhà nước ta quan tâm, chỉ đạo sâu sắc bằng nhiều hình thức Chỉ thị, Nghị quyết của Đảng, Quốc hội, Chính phủ Nghị định, Thông tư, Chương trình, Kế hoạch, Đề án, Dự án... về công tác dân tộc.

Trên cơ sở đó, Sở Văn hóa và Thể thao đã tham mưu UBND tỉnh Khánh Hòa ban hành các văn bản chỉ đạo kịp thời, đầy đủ, sâu sát tới các Sở, ban ngành, UBND các huyện, thị xã, thành phố thực hiện, xây dựng chương trình hành động cụ thể về công tác bảo tồn, phát huy di sản văn hóa nói chung về văn học dân gian nói riêng của đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi. Hiện nay, trên địa bàn tỉnh có 32 dân tộc thiểu số đang sinh sống, tập trung tại các khu vực phía Tây của tỉnh. Hàng năm, Sở Văn hóa và Thể thao đều tham mưu cho UBND tỉnh về công tác bảo tồn và phát huy di sản văn hóa trên địa bàn tỉnh như tuyên truyền về Luật di sản văn hóa, các quy định của Đảng và Nhà nước về công tác dân tộc, lễ hội; tuyên truyền, quảng bá, bảo tồn, nghiên cứu, sưu tầm và phát huy giá trị di sản văn hóa dân gian của đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi. Bên cạnh đó, Sở Văn hóa và Thể thao giao cho các đơn vị trực thuộc tham mưu, hướng dẫn công tác tuyên truyền, nghiên cứu sưu tầm, lồng ghép vào các chương trình hội thi, hội diễn, lễ hội, liên hoan... như lễ hội làng, Mừng Đảng Mừng Xuân; Ngày Hội văn hóa các dân tộc Việt Nam (19/4); ngày hội đại đoàn kết toàn dân tộc (18/11); Lễ hội Festival, Hội thi tìm hiểu di sản văn hóa...

II. THỰC TRẠNG CÔNG TÁC BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HỌC DÂN GIAN CỦA CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ

1. Kết quả đạt được

- *Công tác xây dựng kế hoạch*: Thực hiện Nghị quyết Trung ương 5 (khóa VIII) về “Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc”; Nghị quyết Trung ương 9 (khóa XI) về “Xây dựng và phát triển văn hóa, con

người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước” và Chương trình hành động số 23-CTr/TU của Tỉnh ủy để chỉ đạo các hoạt động văn hóa, sáng tác văn học, nghệ thuật, hoạt động biểu diễn của các văn - nghệ sỹ tại các đơn vị này thông qua hoạt động biểu diễn để tuyên truyền về chuẩn mực đạo đức, lối sống văn hóa, giáo dục lý tưởng cho thế hệ trẻ. Thực hiện Thông tư số 12/2014/TT-BVHTTDL ngày 10/10/2014 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch quy định chi tiết thi hành một số điều của Nghị định số 05/2011/NĐ-CP, ngày 14 tháng 01 năm 2011 của Chính Phủ về Công tác dân tộc, Sở Văn hóa và Thể thao đã tham mưu kết nối, lồng ghép với đề án “*Bảo tồn, phát triển văn hóa các dân tộc thiểu số đến năm 2020*” (theo Quyết định số 1270/QĐ-TTg ngày 27/7/2011 của Thủ tướng Chính Phủ); Quyết định số 4685/QĐ-BVHTTDL ngày 31/12/2013 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc phê duyệt đề án đưa các chương trình hoạt động văn hóa, nghệ thuật phục vụ vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo, vùng đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2014-2020. Qua đó, Sở Văn hóa và Thể thao đã tham mưu cho UBND tỉnh Khánh Hòa ban hành các Quyết định: Quyết định số 2193/QĐ-UBND, ngày 04/9/2012 về việc phê duyệt kế hoạch thực hiện đề án “*Bảo tồn, phát triển văn hóa các dân tộc thiểu số đến năm 2020 trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa*”; Quyết định số 1848/QĐ-UBND, ngày 21/7/2014 phê duyệt danh sách 85 thôn, tổ dân phố được chọn trang bị nhạc cụ mĩ thuật phục vụ sinh hoạt văn hóa truyền thống của dân tộc Raglai trên địa bàn tỉnh...Thực hiện Quyết định số 498/QĐ-TTg ngày 14/4/2015 của Thủ tướng Chính Phủ phê duyệt đề án “*Giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2015-2025*”, Sở Văn hóa và Thể thao đã phối hợp với Ban Dân tộc tỉnh triển khai thực hiện Quyết định số 3299/QĐ-UBND tỉnh ngày 16/11/2015 của UBND tỉnh Ban hành Kế hoạch triển khai thực hiện Quyết định số 498/QĐ-TTg ngày 14/4/2015 của Thủ tướng Chính Phủ về “*Giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2015-2025*” trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa. Qua đó, Sở Văn hóa và Thể thao đã ban hành Quyết định số 534/QĐ-SVHTT ngày 21/12/2016 về việc hỗ trợ kinh phí thực hiện mô hình “*Xây dựng, sửa đổi quy ước, hương ước đẩy lùi tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống vùng đồng bào dân tộc thiểu số*” năm 2016. Thực hiện Quyết định số 2493/QĐ-TTg, ngày 22/12/2016 của Thủ tướng Chính phủ Phê duyệt đề án Kiểm kê, sưu tầm, bảo quản, trưng bày, tuyên truyền di sản văn hóa truyền thống điển hình của các dân tộc thiểu số Việt Nam, giai đoạn 2017 - 2020. Theo đó, Sở Văn hóa và Thể thao đã tham mưu cho UBND tỉnh Khánh Hòa ban hành Quyết định số 2434/QĐ-UBND, ngày 18/8/2017 phê duyệt đề án Kiểm kê, sưu tầm, bảo quản, trưng bày, tuyên truyền di sản văn hóa truyền thống điển hình của các dân tộc thiểu số Việt Nam trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa, giai đoạn 2017 - 2020. Thực hiện Quyết định số 3404/QĐ-BVHTTDL ngày 22/12/2021 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch phê duyệt Đề án “*Bảo tồn, phát huy giá trị dân ca, dân vũ, dân nhạc của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch giai đoạn 2021 – 2030*”; Sở Văn hóa và Thể thao đã tham mưu UBND tỉnh ban hành Kế hoạch số 1460/KH-UBND ngày 21/02/2022 triển khai thực hiện Đề án “*Bảo tồn, phát huy giá trị dân ca, dân vũ, dân nhạc của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch giai đoạn 2021 – 2030*” trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa. Thực hiện chỉ đạo của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch tại Văn

bản số 4015/BVHTTDL-VHDT ngày 27/10/2021 thực hiện dự án số 6 “Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch” thuộc chương trình mục tiêu quốc gia tại Quyết định số 1719/QĐ-TTg ngày 14/10/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chương trình mục tiêu Quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021- 2030, giai đoạn I: từ năm 2021 đến năm 2025, Sở Văn hóa và Thể thao tham mưu UBND tỉnh ban hành Kế hoạch số 3478/KH-UBND ngày 21/4/2022, triển khai thực hiện dự án “Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch” giai đoạn 2021 – 2025 trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa.

- *Kiểm kê, sưu tầm, nghiên cứu văn hóa dân gian*: Công tác kiểm kê, nghiên cứu văn hóa dân gian trong thời gian qua luôn được quan tâm, chú trọng. Nhìn chung các chương trình khi triển khai trong thực tiễn đều được tiến hành kiểm kê, nghiên cứu, bảo tồn và tư liệu hóa một cách khoa học. Một số chương trình trọng điểm như: kết hợp với Đề án “*Bảo tồn, phát triển văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam đến năm 2020*” trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa với Dự án kiểm kê di sản văn hóa phi vật thể và lập hồ sơ khoa học di sản văn hóa phi vật thể để đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia trên địa bàn toàn tỉnh giai đoạn 2010 – 2015... Tiếp tục triển khai thực hiện Thông tư số 12/2014 đã kiểm kê lập được 5.298 hồ sơ khoa học di sản văn hóa phi vật thể cấp tỉnh, lựa chọn 14 di sản văn hóa phi vật thể tiêu biểu lập hồ sơ khoa học đề nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia, trong đó có 05 di sản văn hóa của đồng bào dân tộc (*Lễ cúng bến nước của dân tộc Êđê ở Ninh Tây - Ninh Hòa - Khánh Hòa, Lễ Bỏ mả của người Raglai ở Khánh Sơn – Khánh Hòa, Lễ Ấn đầu lúa mới của dân tộc Raglai ở Khánh Hòa, Nghệ thuật trình diễn đàn Đá Khánh Sơn - Khánh Hòa, Nghệ thuật trình diễn “Sử thi của người Raglai” ở Khánh Hòa*). Đến nay, tỉnh Khánh Hòa vinh dự đón nhận 03 di sản văn hóa phi vật thể xuất sắc được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch đưa vào danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Hiện nay, Sở Văn hóa và Thể thao đang phối hợp với các sở, ban, ngành, địa phương triển khai thực hiện một số nội dung trọng tâm như: Kế hoạch số 1460/KH-UBND ngày 21/02/2022 của UBND tỉnh triển khai thực hiện Đề án “Bảo tồn, phát huy giá trị dân ca, dân vũ, dân nhạc của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch giai đoạn 2021 – 2030” trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa; Kế hoạch số 3478/KH-UBND ngày 21/4/2022 của UBND tỉnh, triển khai thực hiện dự án “Bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa truyền thống tốt đẹp các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch” giai đoạn 2021 – 2025 trên địa bàn tỉnh Khánh Hòa...

- *Về hoạt động truyền dạy các tác phẩm văn học nghệ thuật*: Nghị quyết 23-NQ/TW ngày 16/6/2008 của Bộ Chính trị (khóa X) “về tiếp tục xây dựng và phát triển văn học, nghệ thuật trong thời kỳ mới” và Chương trình số 23-CTr/TU ngày 23/9/2008 của Tỉnh ủy Khánh Hòa thực hiện Nghị quyết số 23-NQ/TW được ban hành đã góp phần nâng cao nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền, ban, ngành, đoàn thể và các tầng lớp Nhân dân về vị trí, vai trò của văn học, nghệ thuật; cán bộ lãnh đạo, quản lý văn hóa, văn nghệ đã đón nhận tinh thần nghị quyết với sự đồng

tình và phấn khởi; xác định đây là cơ hội của hoạt động văn học, nghệ thuật, không những định hướng trong việc quản lý, tổ chức, sáng tác, phát triển văn học, nghệ thuật trong toàn ngành. Các hoạt động văn học, nghệ thuật có bước phát triển mới và có tính chuyên nghiệp hơn. Hoạt động phổ biến, sáng tác, quảng bá tác phẩm đa dạng, phong phú. Các hoạt động phong trào có bước phát triển sâu rộng, thu hút ngày càng đông đảo các văn nghệ sĩ, các tầng lớp Nhân dân tham gia sáng tác, phục vụ có hiệu quả nhiệm vụ chính trị của địa phương, góp phần định hướng tư tưởng, thẩm mỹ cho nhân dân. Đội ngũ văn nghệ sĩ từng bước được trẻ hóa, có lòng yêu nước, tự hào dân tộc, tâm huyết với nghề. Công tác xã hội hóa các hoạt động văn hóa, nghệ thuật được đẩy mạnh. Việc bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể trong lĩnh vực văn học, nghệ thuật được triển khai tích cực. Hàng năm tỉnh đều tổ chức trao tặng các tác phẩm văn học có giá trị; các giá trị tiếng nói chữ viết của các dân tộc thiểu số được nghiên cứu, sưu tầm và truyền dạy.

- *Phát huy giá trị văn học dân gian thông qua các hoạt động lễ hội, liên hoan:*
 Sở Văn hóa và Thể thao đã chỉ đạo các phòng chuyên môn, đơn vị, địa phương đẩy mạnh công tác quản lý và tổ chức các hoạt động lễ hội truyền thống, giao lưu văn hóa vùng dân tộc thiểu số. Bên cạnh các lễ hội dân gian truyền thống do các địa phương là chủ thể văn hóa tổ chức hàng năm thì các ngày lễ lớn của đất nước, của tỉnh như Ngày Hội Văn hóa các dân tộc Việt Nam (19/4); ngày Đại Đoàn kết toàn dân tộc Việt Nam (18/11) đều có chương trình hội diễn nghệ thuật quần chúng, hội thi duyên dáng, văn nghệ, hội thao, trưng bày đặc trưng văn hóa của các địa phương... Sở văn hóa và Thể thao giao cho mỗi huyện, thị xã, thành phố luân phiên đăng cai tổ chức mỗi năm một lần về Ngày Hội Văn hóa các dân tộc Việt Nam (19/4). Thường xuyên phối hợp với các huyện, thị xã, thành phố nhất là 02 huyện miền núi Khánh Vĩnh, Khánh Sơn hỗ trợ xây dựng chương trình, tổ chức phong trào văn hóa văn nghệ biểu diễn lưu động tại các xã, thị trấn tuyên truyền đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, phòng chống tham nhũng, cải cách hành chính, an toàn giao thông, bảo vệ môi trường, bảo tồn di sản văn hóa dân tộc, chiếu phim lưu động... Đây cũng là dịp các địa phương, đồng bào dân tộc thiểu số bảo tồn bản sắc văn hóa, giao lưu, học hỏi kinh nghiệm, thể hiện đặc trưng bản sắc văn hóa của dân tộc mình đồng thời tăng cường tình đoàn kết trong cộng đồng dân tộc. Qua đó, nâng cao nhận thức, góp phần bảo tồn, gìn giữ và phát huy giá trị di sản văn hóa truyền thống của các dân tộc thiểu số tại địa phương. Một số Lễ hội truyền thống của các dân tộc thiểu số như Lễ ăn đầu lúa mới, lễ bỏ mả, lễ đèn on đáp nghĩa, lễ cúng bến nước... được bảo tồn, phát huy trong thực tiễn. Thực hiện Nghị định số 62/2014/NĐ-CP ngày 25/6/2014 của Chính phủ quy định về xét tặng danh hiệu “Nghệ nhân nhân dân”, “Nghệ nhân ưu tú” trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể. Đến nay, Khánh Hòa có 01 Nghệ nhân được vinh danh là “Nghệ nhân nhân dân”, 08 Nghệ nhân được vinh danh là “Nghệ nhân ưu tú” trong đó có 4 Nghệ nhân là người đồng bào dân tộc thiểu số. Hàng năm Đội tuyên truyền lưu động Trung tâm Văn hóa tỉnh đã tổ chức 75 buổi tuyên truyền lưu động, Nhà hát Nghệ thuật truyền thống đã tổ chức 82 buổi, Đoàn ca múa nhạc Hải Đăng biểu diễn 35 buổi phục vụ, tổ chức 1.296 buổi chiếu với 146 điểm chiếu phim lưu động phục vụ nhân dân tại các vùng sâu, vùng xa, hải đảo

2. *Tồn tại hạn chế:* Công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số còn nhiều hạn chế; Chế độ đãi ngộ, đầu tư cho hoạt động văn học dân gian còn hạn chế, thiếu tính đồng viên, khuyến khích nhất là đối với Nghệ nhân...

3. *Nguyên nhân:* Công tác tuyên truyền chưa hiệu quả; các chế độ, chính sách về công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số còn hạn chế...

III. VỀ NHIỆM VỤ, GIẢI PHÁP TRONG THỜI GIAN TỚI

- Rà soát, hoàn thiện cơ chế chính sách, nguồn lực đầu tư.

- Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, nâng cao năng lực, trình độ lãnh đạo, quản lý, nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số; Tăng cường các hoạt động nghiên cứu, sưu tầm văn hóa, văn nghệ dân gian, bảo tồn, phát huy các giá trị văn học dân gian, sưu tầm, truyền dạy;

IV. ĐỀ XUẤT, KIẾN NGHỊ

Tăng cường đầu tư nguồn lực để nâng cao hiệu quả công tác bảo tồn, phát huy giá trị văn học dân gian của các dân tộc thiểu số nhất là các loại hình có nguy cơ bị mai một./.

Sở Văn hóa và Thể thao Khánh Hòa kính báo cáo./.

Nơi nhận:

- Như trên (VBĐT);
- Lưu: VT, QLVHGD (Nhiệm).

**KT.GIAM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Lê Văn Hoa

Danh mục một số tác phẩm tiêu biểu

TT	Tên tác phẩm	Thể loại	Dân tộc	Giới thiệu	Hiện trạng		
					Được phổ biến	Nguy cơ mai một	Đã mất
1	Bộ Sứ thi Amã chisa và Amã cuvau vongcoi (tác giả Mầu Quốc Tiến)	Sứ thi	Raglai	x	x		
2	Sứ thi Twoi Nãi Tilou (tác giả Mầu Quốc Tiến)	Sứ thi	Raglai	x	x		
3	Sứ thi Coi Masnĩh – morq vila (tác giả Mầu Quốc Tiến)	Sứ thi	Raglai	x	x		
4	Mutui Amã (Chàng mồ côi) (tác giả Trần Vũ)	Văn học	Raglai	x	x		
5	Amã ChiSa (tác giả Trần Kiên Hoàng)	Văn học	Raglai	x	x		